

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtiontalouden säästötoimenpiteisiin liittyen, että koko aikuisväestöön kohdistettavaksi aiotun järjestelmällisen hammashuollon korvaamisen toteuttamisesta luovutaan vuoden 1994 alusta.

Vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneillä vakuutetuilla hammashuollon korvaus jatkuisi edelleen nykyisellä tasolla eli olisi ehkäisevästä hoidosta 90 % ja muusta hoidosta 60 % vahvistetun taksan mukaisesta määrästä. Myös rintamaveteraanien oikeus saada tutkimuksen, ehkäisevän hoidon ja protetiikkaan liittyvän kliinisen työn osalta 100 %:n korvaus ja muun hoidon osalta 60 %:n korvaus taksan mukai-

sesta määrästä jatkuisi edelleen. Muulla aikuisväestöllä oikeus korvaukseen riippuisi siitä, onko annettu hoito ollut muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätöntä.

Hammashuoltouudistuksen toteuttamisesta luopuminen säästäisi sairausvakuutusrahaston menoja vuositasolla arviolta 450 miljoonaa markkaa.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1994 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sairauskulujen verovähennysoikeudesta luopumisen yhteydessä tehtiin sairausvakuutuslakiin muutos (1714/91), jonka mukaan oli tarkoitus ulottaa järjestelmällisen hammashuollon korvaaminen koskemaan koko aikuisväestöä 1 päivänä heinäkuuta 1992. Hammashuollon kustannuksista, mukaan lukien laboratorio- ja röntgentutkimukset, hammaslääkärin määräämät lääkkeet sekä hoitoon liittyvät matkakustannukset, olisi suoritettu korvausta koko väestölle. Sairaanhoidona olisi korvattu hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa. Korvaus laboratorio- ja

röntgentutkimuksista sekä lääkkeistä ja matkoista olisi määräytynyt sairausvakuutuksen yleisten periaatteiden mukaisesti.

Sairausvakuutuskorvausta olisi myönnetty lain voimaantulon jälkeen myös osasta proteettista hoitoa. Tähän oli arvioitu käytettävän vuositasolla 75 miljoonaa markkaa. Korvausta olisi suoritettu irtoproteettiseen hoitoon sisältyvästä kliinisestä ja hammasteknisestä työstä, jolloin itse apuvälineen korvaaminen materiaalikustannuksineen olisi jäänyt korvauksen ulkopuolelle.

Hammaslääkärin suorittamasta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta olisi korvattu nykyisen 90 %:n sijasta 80 % enintään taksan mukaisesta

määrästä. Hammaslääkärin muusta hammashoidosta perimästä palkkiosta olisi korvattu nykyisen 60 %:n sijasta 50 % enintään taksan mukaisesta määrästä. Myös korvauksen piiriin aiotusta proteettisesta hoidosta korvaus olisi ollut 50 % enintään taksan mukaisesta määrästä. Aikuisväestön hammashuollon korvauksiin arvioitiin käytettävän vuositason 540 miljoonaa markkaa.

Valtiontaloudellisista syistä aikuisten järjestelmällisen hammashuollon ja proteettisen hoidon korvaamisen aloittaminen siirrettiin ensin 1 päivään tammikuuta 1993 (559/92) ja sen jälkeen 1 päivään tammikuuta 1994 (1008/92). Tämä on merkinnyt sitä, että oikeus saada hammashuollon korvauksia sairausvakuutuksesta on pääsääntöisesti ollut aikaisemmin voimaan tulleen lainsäädännön perusteella vain vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneillä vakuutetuilla. Muilla aikuisilla vakuutetuilla on oikeus sairausvakuutuksen hammashuollon korvauksiin vain, jos hammassairauden hoitaminen on muun sairauden parantamiseksi välttämätöntä tai säde- tai sytostaattihoidon takia tarpeellista.

Eduskunta on maamme itsenäisyyden 75-vuotisjuhlavuoteen liittyen hyväksynyt lain rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta (678/92). Sen mukaan rintamaveteraaneilla on ollut 1 päivästä lokausta 1992 oikeus saada yksityishammaslääkärin suorittamasta tarkastuksesta ja ehkäisevästä hoidosta korvausta 100 % enintään sairausvakuutustaksan mukaisesta markkamäärästä ja terveyskeskuksessa suoritettu tutkimus ja hoito on ollut heille maksutonta. Proteettisen hoidon vaatimasta yksityishammaslääkärin tai erikoishammasteknikon suorittamasta kliinisestä työstä veteraaneille maksetaan myös enintään 100 %:n sairausvakuutuskorvaus taksan mukaisesta määrästä. Terveyskeskuksissa suoritettu proteiikkaan liittyvä kliininen hoitotyö on veteraaneille maksutonta. Muutoin rintamaveteraanien hammashuollon kustannuksista on voimassa, mitä järjestelmällisen hammashuollon korvaamisesta vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille on säädetty.

Valtiontaloudellisista syistä aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanosta joudutaan luopumaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sairausvakuutuslain säännökset palautetaan siihen muotoon, missä ne olivat ennen hammashuoltouudistuksen toteuttamiseen tähtääviä lainmuutoksia.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koko aikuisväestön järjestelmällisen hammashuollon toteuttamiseen arvioitiin lakiuudistuksen säätämisen yhteydessä vuonna 1992 käytettävän vuositason noin 540 miljoonaa markkaa. Vuoden 1992 lokakuun alusta toteutettiin erillinen rintamaveteraanien hammashuoltouudistus, jonka kustannusvaikutukseksi on arvioitu vuositason noin 80 miljoonaa markkaa. Lisäksi koko aikuisväestön järjestelmällisen hammashuollon kustannusten on arvioitu hieman vähenevän vuosittain. Siten hammashuoltouudistuksen toteuttamisesta luopumisen on arvioitu säästävän sairausvakuutuksen menoja vuonna 1994 noin 450 miljoonalla markalla.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1994 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveystoimisteriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu kansaneläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1994.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta, joka koskee aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toteuttamisesta luopumista, ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

5. Säättämisjärjestys

Aikuisten järjestelmällisen hammashuollon korvaamista koskevalla uudistuksella oli tarkoitus korvata osa aikuisväestön hammassairauksista johtuvia kustannuksia, kun luovuttiin sairauskustannusten verovähennysoikeudesta. Hammashuoltoa on korvattu vain rintamaveteraaneille sekä eräiden sairauksien yhteydessä ennen vuotta 1956 syntyneille vakuutetuille. Vuosina 1956 tai sen jälkeen syntyneet vakuu-

tetut ovat kuuluneet järjestelmällisen hammashuollon piiriin.

Kun aikuisten järjestelmällistä hammashuoltoa koskevaa lainsäädäntöä ensimmäisen kerran siirrettiin, eduskuntakäsittelyn yhteydessä asiasta oli pyydetty myös perustuslakivaliokunnan lausunto. Lausunnossaan (PeVL 11/1992 vp) perustuslakivaliokunta toteaa seuraavaa: ”Valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentissa mainitun toimeentulon lakisääteisen perusturvan käsitteen sisältö on lähtökohtaisesti ymmärrettävä asianomaisessa hallituksen esityksessä n:o 321/1990 vp olleen luettelon ja perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 16/1990 vp siihen tehtyjen lisäysten perusteella. Toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan sairausvakuutuslaissa säädetyistä etuuksista kuuluvat sairauspäivärahan sekä äitiys-, isyys- ja van-

hempainrahan vähimmäispäiväraha. Sen sijaan esimerkiksi sairaanhoidon kustannusten korvaukset tarkoitettiin jättää perusturvakäsitteen ulkopuolelle. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, ettei sittemmin säädetty hammashuoltouudistus, jonka tarkoituksena on tehdä myös ennen vuotta 1956 syntyneiden järjestelmällinen hammashuolto korvattavaksi, voi sisältyä valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Mainitussa perustuslainkohdassa säädetty lepäämäänjättämiskielto koskee siis käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta”. Sairaanhoitoetudet eivät ole kuuluneet myöskään missään vaiheessa perusturvaluetteloon.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 7 §, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1714/91), ja *lisätään* lakiin siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla kumotun 5 §:n 2 momentin tilalle uusi 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

5 §

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammassairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito. Hammashuollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä

5 §:n 2 momentissa säädetään, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa sekä proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suoritta-

mastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus kuitenkin 8 §:n 1 momentin mukaisesti. Hammaslääkärin 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettusta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 90 prosenttia tai,

jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 90 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Elisabeth Rehn*

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 5 b §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 7 §, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1714/91), ja *lisätään* lakiin siitä mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla kumotun 5 §:n 2 momentin tilalle uusi 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lainkohtien lailla 1714/91 vahvistettua voimaantuloa 1.7.1992 alkaen siirretty lailla 559/92 alkamaan 1.1.1993 ja edelleen lailla 1008/92 alkamaan 1.1.1994.

5 §

(2 mom. kumottu, mutta sovellettu edelleen; ks. huomautusta yllä)

(Kumotun 2 mom. säännös sama kuin ehdotettu 2 mom. säännös)

Mitä 1 momentissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, sovelletaan vastaavasti hammassairauksiin, jos kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito tai sädehoidon tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito. Hammashuollon korvaamisesta sairaanhoitona vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille säädetään 5 b §:ssä.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Hammaslääkärin suorittamasta suun ja ham-

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään, vuonna 1956 tai sen jälkeen syntyneille vakuutetuille:

1) hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa sekä *proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia*;

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suoritta-

Voimassa oleva laki

paiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 80 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 80 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. *Hammaslääkärin perimästä palkkiosta korvataan 50 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 50 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.* Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

Ehdotus

mastaan laboratorio- tai röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus *kuitenkin* 8 §:n 1 momentin mukaisesti. *Hammaslääkärin 5 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta* suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 90 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 90 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.*
